

Läsnyckel

Splej 3: Mysteriet i döda skogen

Torsten Bengtsson

Illustratör: Katarina Strömgård

Torsten Bengtssons tredje mysteriebok om kompisgänget "Splej" som har en egen nyhetskanal, bjuder utöver spänning på både kärlek och oro. Samma samhällsengagemang som fanns i de två tidigare delarna utmärker även denna tredje del.

Innan du läser

Titta på omslaget och läs titel och baksidestext. Om du tittar noga på ordet Splej på omslaget så förstår du kanske varför den heter så... Du kan kanske också räkna ut vad var och en har för roll?

Var ser de ut att vara någonstans? Varför tror du de är där? Beskriv hur du tror de känner sig.

Läs baksidestexten. Vad verkar otäckast med att tälta på den platsen? Vad tror du finns i skogen?

Medan du läser

Vilken morgon!

Att det är Peos födelsedag förstår man efter en stund men författaren har valt att först berätta det lite som att något skrämmande var på väg att hända. Prova berätta om en vardaglig händelse men försök ladda den med så mycket spänning som möjligt – som om något hemskt var på väg att ske!

Peo längtar mest efter en ny mobil i present – berätta om en present som gjort dig glad! Har du fått det du mest av allt längtar efter eller är det något som ännu finns på din önskelista?

Om du skulle bestämt ett ämne för ett nyhetsreportage – vad skulle det handlat om?

Vilda planer

Finns det någon plats du tycker är otäck på samma sätt som Peo tycker att döda skogen är obehaglig? Försök att beskriva din hemska plats! Låtsas att du befinner dig där och ska låta platsen vara med i en bok du ska skriva:

–Finns det några detaljer på platsen som säger nåt om vilken årstid det är?

- Kan man med hjälp av några detaljer avgöra ungefär vad klockan är?
- Hur kan man beskriva vädret bäst genom att berätta om vad en person på platsen gör eller upplever med sina sinnen?
- Hör man några ljud/känner några dofter?
- Finns det djur eller människor där? Vad gör de i så fall?
- Händer det något eller har det nyss hänt något på platsen?

Peo blir ofta rädd och orolig och tror dessutom att det är något fel på honom eftersom han oroar sig så mycket – har du något råd att ge till Peo? Att oroa sig är vanligt och alldeles normalt. Vad oroar dig? Har du någon gång varit rädd för att göra något men övervunnit din rädsla? Hur gick det till? Hur kändes det efteråt?

Vid sjön

Mitt i allt det roliga som händer börjar barnen lägga märke till en del underligheter både på land och i vattnet – vilka ledtrådar får läsaren till att allt inte står rätt till? Vad tror du kan ha hänt?

En varning

När mannen med hunden gått sin väg diskuterar barnen mötet. Varför tror du mannen säger till barnen att folk försvunnit i skogen? Prova att dramatisera mötet och tänk efter hur alla fem ska agera. Hur ska de stå/sitta? Hur ska de säga replikerna o s v? Diskutera efteråt hur det skulle känts att möta en vuxen som pratade på det sättet till barn. Vad tror du lastbilarna har i skogen att göra mitt i natten?

Vad är det som pågår?

Vad är det för plats Ester och Peo har hittat?
Vad tror du Jamal och Lollo upplever utanför staketet medan Peo och Ester är där inne?
Vad hör de? Vad pratar de om?

Instängda

Peos idè liknar lite hur några barn gör för att hitta vägen i en välkänd saga... Vet du vilken?
Vad skulle du gjort i Peos och Esters ställe?

Gifter och farliga ämnen

Om inte bakomvarande bil hade förstått deras rop på hjälp – hur hade berättelsen fortsatt då?

Klart för tagning

Jamal vill inte att de ska göra klippen för långa för han tror de tappar följare då. Försök komma på minst 4–5 förslag till ytterligare inslag barnen skulle kunna göra på samma tema så att det blir en programserie om händelsen.

Efter läsningen

Vad minns du tydligast från boken?
När var det mest spännande i boken?
Vad tyckte du bäst om i boken? Är det något du inte tyckte om eller undrar över?

Vad kunde du känna igen dig i? Vilken av bokens karaktärer känner du dig mest lik/olik?

*

Journalistisk

Lyssna på en intervju i tv - eller radionyheter och anteckna vilka frågor journalisten ställde. Fanns frågor kring vem, vad, var, när, varför och hur med? Bestäm ett ämne du vill göra en nyhet om och leta upp en lämplig person att intervjua som du kan boka tid med. Förbered lämpliga frågor och spela in intervjun om du inte kan anteckna personens svar. Vilka sätt förmedlar olika medier nyheter på? Välj en stor nyhet och jämför hur den förmedlas i ett nyhetsinslag i Aktuellt på TV, i en dagstidning som DN till exempel, en kvällstidning som Aftonbladet till exempel eller kanske i ett tv-program som Efterlyst. Kolla in vilka huvudnyheterna var för 7–10 dagar sedan och jämför med dagens tidning. Skrivs det fortfarande om samma händelse? Alternativt kolla dagens huvudnyhet och följ den 10 dagar framåt i tiden.

Ta hjälp av Statens medieråds arbetsmaterial:

<http://statensmedierad.se/larommedier/kallkritikvemvadvarfor/vadblirennnyhet.423.html>

Fattiga och rika

Försök ta reda på mer om vilka länder som är fattigast respektive rikast i världen. Vad kan det finnas för orsaker till att länder är fattiga eller rika? Vilka i befolkningen drabbas hårdast av fattigdom? Finns det något man kan göra åt fattigdomen i världen? Vad gör organisationer och dylikt? Vad kan man göra själv? Sök information på exempelvis UNICEFs hemsida eller be skolbibliotekarien om hjälp.

Återvinning

Vill du veta lite om verkligheten bakom boken läs artikeln <http://www.svd.se/varldens-soptipp> och diskutera artikeln. Ta reda på hur det går till i din kommun: var lämnar man elektroniskt avfall? Vart tar det vägen sen? Vad definieras som elektronikavfall? Vad menas med producentansvar?

I fattiga länder finns det ibland hela familjer som bor på soptippar och lever av vad de kan hitta där. Det finns information på internet i form av både artiklar och klipp på youtube.

Läs/lyssna mer här t ex

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=5899830>

Dödsstraff

Peo tycker att det är otäckt med den gamla avrättningsplatsen. Ta reda på hur länge sedan det är som dödsstraff fanns i Sverige. Hur vanligt straff var det? Finns det någon "galgbacke" i den kommunen du bor i? Vilka straff fanns förr i Sverige?

Barnen diskuterar dödsstraff och några länder där det fortfarande finns kvar. De flesta organisationer för mänskliga rättigheter, som Amnesty till exempel, tycker liksom barnen att det inte finns några bra argument för dödsstraff. Varför är det bra att dödsstraff inte finns i Sverige?

Skriv en mysterieberättelse

Prova författarens svåra arbete – bygg en egen deckarintrig! Jobba gärna i grupp. Hur lång tid det tar kan variera men på en förmiddag kan man jobba fram en intrig (=handling, story, röd tråd).

* Vem/vilka vill ni ska lösa brotten?

Vem ska vara brottsling? Tänk igenom de **karaktärer** ni skapar vad gäller ålder, utseende,

intressen, bostad, karaktärsdrag, relationer m m. Karaktärerna är viktiga för att skapa en bra berättelse och de som ska lösa brottet kommer att bli berättelsens huvudpersoner.

*Vilket **brott** ska det handla om? Tänk igenom några olika slags brott som finns innan ni bestämmer er.

***Var** ska berättelsen utspela sig? Det är ofta bra att välja en plats man känner väl till.

Vad är **brottsplatsen**? Vad kan det finnas för **ledtrådar** på brottsplatsen?

*Vilka karaktärer behövs för att skapa **villospår** (falska ledtrådar) som leder de som ska lösa brottet fel? I mysterieböcker misstänker ofta den som ska lösa brottet fel person från början för att öka spänningen i berättelsen...

*Hur räknar den som löser brottet ut vem som är misstänkt? Vilka **ledtrådar** stärker misstankarna?

*Hur skapar ni en spännande **upplösning** där misstankarna ska bevisas och den skyldige gripas?

Vad händer med karaktärerna när brottet är löst?

*

Hegas arbetsmaterial kallar vi Läsnycklar – med fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt och på olika plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren, språket eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Välj ut frågor och uppgifter utefter vad som passar din klass/barngrupp. Jobbar du med yngre barn får förstås skriv-uppgifter förvandlas till något annat. Uppgifterna kan användas individuellt eller gemensamt i t ex boksamtal. Antingen jobbar ni med dem under läsningens gång, eller efteråt. Svaren på de flesta frågorna finns i texten – det finns inget facit i den här Läsnyckeln.

Mycket läsnöje!